

Sygnatura akt: I AGa 8/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2022 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

Sędzia Leon Miroszewski

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2022 w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S.

przeciwko Gminie Miastu Ś.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 30 listopada 2021 roku, sygnatura akt VIII GC 353/20

I. zmienia zaskarżony wyrok:

- 1) **w punkcie I. w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 28.836,00 (dwadzieścia osiem tysięcy osiemset trzydzieści sześć) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 maja 2020 roku i oddala powództwo w pozostałej części;**
- 2) **w punkcie II. w ten sposób, że zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1.253,75 (tysiąc dwieście pięćdziesiąt trzy 75/100) złotych tytułem kosztów procesu;**

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 6.351,00 (sześć tysięcy trzysta pięćdziesiąt jeden) złotych tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnego, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się tego orzeczenia do dnia zapłaty.

Leon Miroszewski

Sygnatura akt I AGa 8/22

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2021 roku, sygnatura akt VIII GC 353/20, Sąd Okręgowy w Szczecinie w punkcie I. zasądził od pozwanej Gminy Ś. na rzecz powódki (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 115.344 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 maja 2020 roku do dnia zapłaty; w punkcie II. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 11.185 złotych tytułem kosztów procesu. Wyrokiem tym uwzględnił pozew o zapłatę wymienionej kwoty tytułem ryczałtu za utrzymanie gotowości zimowej w liczbie 4 dni na podstawie umowy, której przedmiotem było zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność pozwanej.

Sąd Okręgowy ustalił, że powodowa spółka, której przedmiotem działalności jest między innymi zimowe utrzymanie ulic, złożyła ofertę w postępowaniu prowadzonym przez pozwaną Gminę postępowania o udzielenie zamówienia

publicznego w przedmiocie zadania pod nazwą „Całoroczne oczyszczanie i zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.”. Oferta powódki została wybrana w dniu 28 lutego 2020 roku

Szczegółowy opis przedmiotu zamówienia zawarto w załączniku nr 1 Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ), którego część - załącznik nr 1.1. dotyczył całorocznego oczyszczania terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś., a załącznik nr 1.2. dotyczył zimowego utrzymania terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.. Termin wykonywania zamówienia określono w rozdziale VII SIWZ dla obu części zamówienia jako od 1 marca 2020 r. do 28 lutego 2023 r. Wykonawca wybrany w wyniku postępowania przetargowego miał obowiązek zawrzeć umowę według wzoru stanowiącego załącznik nr 6.1. oraz nr 6.2. do SIWZ, przy czym umowę miał podpisać w miejscu i terminie określonym przez Zamawiającego.

W załączniku nr 1.2. do SIWZ zatytułowanym „Szczegółowy Opis Przedmiotu zamówienia do Zamówienia (...). Całoroczne oczyszczanie i zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.. Część II. Zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.”. W jego punkcie 1.1. wskazano, że przedmiotem SPOZ są wymagania dotyczące wykonania i odbioru usług związanych z „Zimowym utrzymaniem terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.”, zaś zgodnie z punktem 1.3. ustalenia zawarte w SPOZ dotyczyły zasad prowadzenia usług związanych z „Zimowym utrzymaniem terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.” w okresie od 1 marca 2020 r. do 28 lutego 2023 r. Zakres czynności obejmujących utrzymanie czystości i porządku na terenie Gminy Miasto Ś. określono w punkcie 6. SPOZ, w którego podpunkcie 6.10. wskazano, że „gotowość kadrowa i sprzętowa rozpoczyna się od pierwszego dnia obowiązywania akcji zima i kończy w dniu ostatnim, przy czym jest usługą płatną za 9 dni w skali miesiąca w przypadku nie wystąpienia zjawisk atmosferycznych, których usuwanie objęte jest przedmiotem zamówienia”. W zdaniu drugim wskazano, że „jeżeli w danym dniu wystąpi konieczność usunięcia śliskości lub odśnieżenia Wykonawca nie obciąża Zamawiającego kosztami utrzymania gotowości”. Stosownie zaś do zdania trzeciego „cena usługi winna uwzględniać wszelki składniki cenotwórcze mające wpływ na cenę jednostkową wykonania usługi”.

Załącznik nr 1 do części II zatytułowany został jako „Zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.. Program akcji zima na terenie Gminy Miasta Ś.”. Wskazano w nim, że program akcji zimowej obejmuje zadania realizowane w okresie od 1 grudnia do 31 marca będące następstwem opadów śniegu, mrozu, odwilży oraz zjawisk utrudniających normalne korzystanie z usług komunalnych w warunkach zimowych na terenie Gminy Miasto Ś., z zastrzeżeniem, że okres ten może być wydłużony lub skrócony w zależności od zaistnienia bądź ustąpienia warunków zimowych. Zakres prowadzonych w ramach akcji zima robót miał zgodnie z punktem 1.2. załącznika obejmować mechaniczne usuwanie śniegu i błota pośniegowego oraz likwidowanie gołoledzi z ulic, placów, zatok przy użyciu sprzętu i dozwolonych prawem środków chemicznych i uszorstniających, mechaniczne i ręczne usuwanie śniegu i błota pośniegowego oraz likwidowanie gołoledzi z chodników, ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, utrzymanie czytelności oznakowania pionowego (usuwanie nawiewanego śniegu) oraz oczyszczanie wpustów ulicznych. Zgodnie przy tym z punktem 1.3. Wykonawca robót miał organizować, kierować oraz świadczyć prace związane z zimowym utrzymaniem dróg, ulic, chodników, przejść dla pieszych, parkingów, zatok postojowych oraz ścieżek rowerowych, a prowadzenie akcji zimowej obejmować miało wszystkie dni kalendarzowe i godziny w ciągu całej doby w terminie od 1 listopada do 31 marca. Załącznik nr 1 zawierał też zestawienie dróg, chodników itp. podlegających zimowemu utrzymaniu oraz wielkość wymaganych w ich przypadkach prac.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego potencjalni wykonawcy zgłaszali pytania do Gminy Miasto Ś. jako do Zamawiającego, w tym jeden z wykonawców zadał pytanie dotyczące załącznika nr 1.2. do SIWZ o jego punkt 6.10: czy należy rozumieć, że Zamawiający zapłaci w każdym miesiącu za gotowość tylko za 9 dni takich, w których nie wystąpiły określone w przedmiocie zamówienia zjawiska atmosferyczne, a jeżeli takich dni w miesiącu będzie mniej niż 9, to wykonawca obciąży Zamawiającego kosztami gotowości za faktyczną liczbę takich dni, mniejszą niż 9. Odpowiedzi – opublikowanej 20 stycznia 2020 r. – udzieliła z upoważnienia Prezydenta Miasta Ś. J. T., wskazując, że „Wykonawca powinien obciążyć Zamawiającego kosztami gotowości za faktyczną liczbę dni, jednak nie większą niż 9”.

W wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nr (...) w trybie przetargu nieograniczonego strony zawarły umowę nr (...) w sprawie zimowego utrzymania terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś..

Zgodnie z § 1 umowy Zamawiający powierzył, a Wykonawca zobowiązał się do wykonania, zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest „Zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.” w latach 2020-2023. Zgodnie z ust. 1 zakres zamówienia obejmował zimowe utrzymanie dróg, chodników, ścieżek rowerowych itp., wywóz śniegu, zakup materiałów do „akcji zima” oraz pod lit. g gotowość sprzętu i zasobów kadrowych. Stosownie do § 1 ust. 2 szczegółowy przedmiot i zakres umowy określały Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia – Zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś. stanowiący załącznik nr 1.2. do Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia oraz zakres rzeczowo-finansowy stanowiący załącznik nr 2.2.2. do SIWZ.

Termin wykonania przedmiotu umowy określono w § 2 wskazując, że rozpoczęcie świadczenia usług ma się rozpocząć 12 marca 2020 r., a termin zakończenia to 28 lutego 2023 r. Wynagrodzenie Wykonawcy uregulowane zostało w § 7 umowy i tak w jego ust. 1 wskazano, iż strony zgodnie postanawiają, że określona przez Wykonawcę w Załączniku nr 2 do SIWZ szacunkowa wartość wynagrodzenia ofertowego za wykonanie całości przedmiotu umowy w kwocie 6.951.690,30 zł brutto została określona jako suma iloczynu szacunkowej ilości wykonanych usług i stawek jednostkowych podanych w Zestawieniu cen jednostkowych stanowiącym załącznik nr 2.2. do SIWZ. Zgodnie z ust. 2 strony zgodnie oświadczyły, że świadome są tego, że rzeczywista ilość wykonanych usług może różnić się od szacunkowej ich ilości, w związku z czym Zamawiający zobowiązał się zapłacić Wykonawcy wynagrodzenie za faktycznie wykonane usługi w ramach realizacji umowy, z zastosowaniem stawek jednostkowych w wysokości wskazanej w załączniku nr 2.2. do SIWZ. Zgodnie zaś z ust. 3 stawki jednostkowe wskazane w załączniku nr 2.2. do SIWZ obowiązują w okresie trwania umowy i nie będą podlegały zmianie, za wyjątkiem sytuacji określonych w umowie. Stosownie do ust. 4 Wykonawca miał przekazywać Zamawiającemu tygodniowe protokoły zawierające informacje o rodzaju prac oraz terminie i częstotliwości ich wykonania w celu weryfikacji przez Zamawiającego. Zgodnie zaś z ust. 7 Wykonawca miał przekazywać Zamawiającemu także miesięczne raporty sporządzone na podstawie protokołów tygodniowych, w terminie 7 dni roboczych od zakończenia miesiąca, którego dotyczy (ust. 9). Wspomniane raporty miesięczne miały zgodnie z ust. 10 stanowić podstawę rozliczenia świadczonych przez Wykonawcę usług. Zgodnie z ust. 11 Zamawiający miał dokonać weryfikacji raportu w terminie kolejnych 7 dni roboczych, a następnie – zgodnie z ust. 12 – zapłacić Wykonawcy należne mu wynagrodzenie, przelewem na wskazany rachunek bankowy. Płatność miała stosownie do ust. 13 nastąpić w terminie 30 dni od otrzymania prawidłowo wystawionej faktury VAT.

W załączniku nr 2.2.2. do SIWZ – (...) w poz. 8 stawka ryczałtu dziennego utrzymania gotowości zimowej (do 9 dni w skali miesiąca) określona została na 26.700 zł netto za dzień a częstotliwość szacując na 36 dni w rocznym zakresie rzeczowo-finansowym. Na etapie przygotowywania oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego jak i przy podpisywaniu umowy zarówno prokurent, jak i prezes zarządu powodowej spółki, także w świetle odpowiedzi na pytania wykonawców udzielonej przez Zamawiającego 20 stycznia 2020 r., byli przekonani, że zawarte w podpunkcie 6.10. załącznika nr 1.2. do SIWZ jak i w załączniku nr 2.2.2. do SIWZ stwierdzenie, że ryczałtowe wynagrodzenie za gotowość kadrową i sprzętową będzie przysługiwało za okres rzeczywistej gotowości, do maksymalnie 9 dni w każdym miesiącu, a zatem będzie przysługiwało tylko za 9 dni, nawet gdyby w danym miesiącu okres gotowości – bez świadczenia usług utrzymania zimowego – byłby dłuższy niż 9 dni, a w przypadku gdyby świadczenie usług miało miejsce przez tyle dni w miesiącu, że liczba dni pozostawiania tylko w gotowości będzie mniejsza od 9 dni, to wówczas ryczałt za gotowość należał się będzie tylko za okres faktycznej gotowości. Umowa została przy tym przygotowana przez Zamawiającego i jej treść nie była negocjowana przez strony przed jej podpisaniem. Spółka gotowa była przy tym do rozpoczęcia świadczenia usług już od 1 marca 2020 r., jednak podpisanie umowy nastąpiło 11 marca 2020 r., choć otwarcie ofert miało miejsce 6 lutego 2020 r.

Co do okoliczności, które miały miejsce po zawarciu umowy Sąd Okręgowy stwierdził, że pracownik powódki i zarazem jej prokurent B. J. sporządził raport miesięczny wykonania usługi w ramach umowy nr (...) z 11 marca 2020 r. w

okresie od 12 marca 2020 r., w którego poz. 1 „Zimowe utrzymanie jezdni wraz z zatoczkami” na drogach I standardu utrzymania za 66.912,66 mb wskazał wartość netto robót na 6.691,27 zł, zaś w poz. 8 „Ryczałt dziennego utrzymania gotowości zimowej” wskazał 9 dób według stawki netto 26.700 zł/doba – łącznie 240.300 zł netto. Po uwzględnieniu podatku VAT według stawki 8% łączna wartość usług netto została określona na 266.750,57 zł.

Pozwana Gmina odpowiedziała na raport miesięczny niedatowanym pismem doręczonym powódce dnia 10 kwietnia 2020 r., w którym stwierdziła, że po dokonaniu weryfikacji raportu odmówiła uwzględnienia i zapłaty kwoty umieszczonej w poz. 8 raportu „Ryczałt dziennego utrzymania gotowości” w wysokości łącznej 240.300 zł netto za 9 dni po 26.700 zł netto. Gmina Miasto Ś. wywodziła, iż z wspomnianego w punkcie 6.10. nr 1.2. do SIWZ stwierdzenie, że utrzymywanie gotowości kadrowej i sprzętowej w trakcie trwania „akcji zima” jest usługą płatną za 9 dni w skali miesiąca w przypadku niewystąpienia zjawisk atmosferycznych, których usuwanie objęte jest przedmiotem zamówienia, a skoro Wykonawca świadczenie przedmiotu umowy rozpoczął 12 marca 2020 r. i w ramach „akcji zima” zakończył 31 marca 2020 r., to wynagrodzenie za gotowość kadrową i sprzętową należy wyliczyć proporcjonalnie do ilości dni świadczenia przedmiotu zamówienia przez wykonawcę (faktycznego pozostawiania w gotowości). Według Zamawiającego w konsekwencji maksymalna wysokość wynagrodzenia z tego tytułu w przypadku świadczenia przez Wykonawcę usług przez 19 dni w marcu 2020 r. może zostać naliczone za maksymalnie 5 dni. Gmina Miasto Ś. w konsekwencji domagała się zmiany treści złożonego raportu.

W piśmie do pozwanej z dnia 14 kwietnia 2020 roku powódka, stając na stanowisku, że brak jest podstaw do zmiany treści raportu miesięcznego dotyczącego ryczałtu dziennego utrzymania gotowości, ani w kwestii ilości dni, ani w kwestii kwoty, jaka należy się Spółce za utrzymanie gotowości. Wskazała, że zarówno w umowie jak i w dokumentach stanowiących jej integralną część nie przewidziano możliwości proporcjonalnego ustalenia wynagrodzenia za 9 dni gotowości. Z opisu przedmiotu zamówienia wynika jedynie, że Zamawiający ma obowiązek zapłacić za gotowość kadrową i sprzętową za 9 dni w skali miesiąca w przypadku nie występowania zjawisk atmosferycznych. Ponadto w udzielonej przez Zamawiającego odpowiedzi na pytanie nr 1 z 20 stycznia 2020 r. Zamawiający jasno wskazał, że zapłaci za faktyczną liczbę dni, jednak nie za więcej niż za 9 dni. Powódka uważała w konsekwencji, że brak jest jakiegokolwiek podstaw prawnych do proporcjonalnego obniżenia należnego Spółce wynagrodzenia za gotowość, tj. poniżej wskazanych w umowie 9 dni. Co więcej podnosiła, że jeżeli taka byłaby intencja Zamawiającego, to mając wiedzę o późniejszym terminie zawarcia umowy powinien w jej treści wskazać, że w takim przypadku wynagrodzenie będzie obliczone proporcjonalnie, zaś brak takiego postanowienia uniemożliwia jakiegokolwiek zmiany w tym zakresie, tym bardziej, że umowę zawarto w trybie prawa zamówień publicznych.

Wraz z odpowiedzią powódka przesłała wystawioną 14 kwietnia 2020 r. fakturę VAT nr (...) na łączną kwotę 266.750,57 zł brutto za wykonanie zamówienia publicznego „Zimowe utrzymanie terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś.” w latach 2020-2023 zgodnie z umową nr (...) z 11 marca 2020 r. Fakturę wystawił prezes zarządu powodowej spółki B. J., a podpisana została przez dwóch prokurentów. Termin zapłaty oznaczony został na 30 dni, tj. na 14 maja 2020 r. Wraz z tą fakturą zostało doręczone pismo nr (...). Doręczenie powyższego pozwanej nastąpiło w dniu 16 kwietnia 2020 r.

Pozwana pismem z 20 kwietnia 2020 r. podtrzymała swoje stanowisko. Twierdziła, że skoro Wykonawca nie świadczył usług utrzymania czystości (pozostawiania w gotowości) przez 30 dni w skali miesiąca, to nie można przyznać mu i zapłacić wynagrodzenia za pełne 9 dni, gdyż Wykonawca nie pozostawał do dyspozycji i nie utrzymywał gotowości przez cały marzec 2020 r., a jedynie przez 19 dni tego miesiąca. Wskazała, że obniży wysokość wynagrodzenia do zapłaty wykonawcy z 240.300 zł netto do 133.500 zł netto (tj. o 106.800 zł netto), uznając 5 dni ryczałtu dziennego utrzymania gotowości zimowej wskazanego w poz. 8 raportu. Pozwana wezwała też do korekty wystawionej faktury.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy stwierdził, że zawarta przez strony umowa z dnia 11 marca 2020 r., ze względu na jej przedmiot zakwalifikować należało jako umowę mieszaną z przeważającymi elementami umowy o dzieło, uregulowanej 627 k.c. Zasadniczym przedmiotem świadczenia powódki w ramach wykonywania tej umowy było bowiem osiągnięcie konkretnego rezultatu w postaci odśnieżania konkretnych miejsc, czy usuwania z nich śliskości, jak również zasadniczym sposobem rozliczania wynagrodzenia, było obliczanie go według stawek

jednostkowych za osiągnięcie konkretnego rezultatu, przy czym umowa z 11 marca 2020 r. zawierała także zobowiązanie do utrzymywania jedynie gotowości do świadczenia, jak również, za utrzymywanie tej gotowości przewidywała wynagrodzenie, będące przedmiotem sporu w niniejszej sprawie. Wskazał jednocześnie Sąd Okręgowy, że ocena charakteru prawnego zawartej przez strony umowy nr (...) jako umowy o dzieło z art. 627 k.c., czy też jako umowy o świadczenie usług z art. 750 k.c. nie miało istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem jej przedmiotem nie były w szczególności roszczenia dotyczące wad przedmiotu świadczenia, lecz kwestia wykładni umowy w zakresie ryczałtowego wynagrodzenia za pozostawanie w danym miesiącu w gotowości do wykonywania prac związanych z zimowym utrzymaniem terenu.

Wskazując na art. 65 k.c. Sąd Okręgowy powołał się na stosowanie kombinowanej metody wykładni do czynności prawnych, a dalej stwierdził, że strony rozbieżnie rozumiały sporny obecnie podpunkt 6.10. załącznika nr 1.2. do SIWZ stanowiący integralną część umowy nr (...). Tym samym dokonanie wykładni subiektywnej nie prowadziło do ustalenia zgodnego zamiaru, jaki przyświecał obu stronom w zakresie uregulowania kwestii ryczałtowego miesięcznego wynagrodzenia powódki za pozostawanie w gotowości do spełnienia swojego świadczenia w ramach „akcji zima”. Strona powodowa – jak wynikało z zeznań świadka B. J. oraz przesłuchania prezesa zarządu powódki P. D. – była przekonana, że ryczałtowe wynagrodzenie za gotowość należy się za rzeczywistą liczbę dób tej gotowości sprzętową i kadrową w danym miesiącu prowadzenia „akcji zima” jednak nie więcej niż za 9 dób w każdy miesiąc. Tym samym była przekonana, iż obecnie sporne postanowienie umowne należy rozumieć w ten sposób, że jeżeli w danym miesiącu powódka będzie utrzymywała jedynie gotowość do zimowego utrzymania terenów stanowiących własność pozwanej – nie świadcząc jednak czynności wchodzących w skład tego świadczenia (tj. nie odśnieżając, nie usuwając śliskości itp.) z uwagi na panujące warunki atmosferyczne nie wymagające podejmowania takich czynności – przez okres dłuższy niż 9 dni (np. 11 dni), to wynagrodzenie ryczałtowe, o którym mowa w podpunkcie 6.10. załącznika nr 1.2. do SIWZ według dobowej stawki określonej w poz. 8 załącznika nr 2.2.2. do SIWZ, należało jej się będzie za tylko 9 dni, natomiast jeżeli w danym miesiącu będzie z uwagi na panujące warunki atmosferyczne pozostawała jedynie w gotowości przez mniej niż 9 dób (ponieważ w pozostałe doby konieczne będzie wykonywanie odśnieżania itp.), to wówczas ryczałtowe wynagrodzenie za gotowość będzie jej się należało za ten krótszy do 9 dób okres rzeczywistego pozostawania jedynie w gotowości (np. za 7 dni).

Zdaniem Sądu Okręgowego, w takim rozumieniu analizowanych postanowień umowy powódka była utwierdzana przez odpowiedź jaką pozwana udzieliła w toku postępowania przetargowego 20 stycznia 2020 r. na zadane przez innego potencjalnego oferenta pytanie nr 1. Nadto stwierdził ten Sąd, że w żadnym miejscu dokumentacji przetargowej, ani też w żadnym miejscu umowy pozwana nie wskazywała w żaden wyraźny sposób na możliwość proporcjonalnego ograniczenia liczby dni w danym miesiącu, za które przysługiwało będzie wynagrodzenie ryczałtowe za gotowość, jeżeli okres związania stron umową będzie krótszy niż cały miesiąc. W ocenie Sądu Okręgowego treść tych dokumentów świadczy o tym, że pozwana w ogóle nie przewidywała, że może zaistnieć sytuacja, w której wybrany w przetargu wykonawca nie będzie spełniał swojego świadczenia określonego umową przez pełny miesiąc, a za taką oceną przemawia nie tylko fakt braku wprowadzenia do dokumentacji przetargowej jak i do umowy jakichkolwiek wyraźnych postanowień regulujących kwestię proporcjonalnego obniżenia liczby dni w miesiącu, za który będzie należało się wynagrodzenie ryczałtowe za pozostawanie w gotowości, ale też fakt, że zgodnie z SIWZ umowa zawarta przez strony w wyniku rozstrzygnięcia przetargu miała obowiązywać od 1 marca 2020 r. do 28 lutego 2023 r., a zatem przez okres 36 pełnych miesięcy. Do sytuacji, w której mimo otwarcia ofert 6 lutego 2020 r. do wyboru oferty doszło dopiero 28 lutego 2020 r., a dopiero 11 marca 2020 r. zawarto z powódką umowę, doszło przy tym z przyczyn, które przez stronę pozwaną nie zostały w żaden sposób wyjaśnione, ani usprawiedliwione.

Odnosząc się do stanowiska pozwanej Sąd Okręgowy stwierdził, że w świetle odpowiedzi jaką pozwana udzieliła w toku postępowania przetargowego 20 stycznia 2020 r. nie sposób przyjąć, że rzeczywiście w taki sposób pozwana rozumiała wskazane postanowienie umowne, w rzeczywistości w ogóle nie przewidując, że z punktu widzenia jej interesu korzystne może być w danej sytuacji proporcjonalne określenie liczby dni gotowości, za które należne będzie wynagrodzenie ryczałtowe w przypadku niepełnego miesiąca związania stron umową w trakcie „akcji zima”, lecz postanowienie podpunktu 6.10. rozumiała po prostu jako przyznanie Wykonawcy uprawnienia do wynagrodzenia

za gotowość kadrową i sprzętową za liczbę dób faktycznego pozostawania tylko w gotowości w danym miesiącu, z ustaleniem górnej granicy liczby płatnych dób gotowości w miesiącu do 9 dób. Udzielając takiej odpowiedzi budowała zresztą przekonanie o takim właśnie rozumieniu spornego obecnie postanowienia umownego po stronie uczestniczących w przetargu oferentów, w tym po stronie powódki. W tym kontekście nie sposób uznać, że pozwana świadomie i celowo posłużyła się wyrażeniem „w skali miesiąca” w celu ukazania proporcjonalnego charakteru liczby dni, za które maksymalnie należy się wynagrodzenie ryczałtowe w danym miesiącu do liczby dni miesiąca, w których strony związane będą umową.

Przechodząc więc do obiektywnej fazy wykładni umowy Sąd Okręgowy stwierdził, że postanowienia umowy stron należało odczytać w taki sposób, jak powódka, jako adresat oświadczenia woli pozwanej. Mając na względzie, że umowa nr (...) została zawarta w trybie przetargu organizowanego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych wskazał Sąd I instancji, że w orzecznictwie zwraca się uwagę na wyższy stopień staranności jaką powinien kierować się zamawiający przy precyzyjnym opisywaniu przedmiotu zamówienia jak i formułowaniu treści umowy, gdy jednocześnie wykonawca w razie niejasności powinien formułować stosowne pytania w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Co za tym idzie ryzyko wieloznaczności użytych wyrażeń powinien ponosić ten, kto wyrażenia formułował.

Przez pryzmat przedstawionej wyżej zasady Sąd Okręgowy dokonał wykładni także podpunktu 6.10. załącznika nr 1.2. do SIWZ i uznał, że ewentualne wątpliwości co do jego treści należało rozstrzygać na korzyść strony powodowej jako wykonawcy, mając na względzie, że pozwana, jako autorka dokumentacji przetargowej oraz zawartej przez strony umowy, nie przewidziała wyraźnie w nich możliwości proporcjonalnego obniżenia wynagrodzenia ryczałtowego, a jedynie wnioski takie na swoją korzyść wyprowadzała w drodze wykładni już po tym jak w marcu 2020 r. umowa została zawarta nie przed 1 marca 2020 r., by mogła obowiązywać przez okres wskazany w SIWZ, lecz dopiero 11 marca 2020 r. wskutek czego swoje świadczenie powódka spełniała na rzecz pozwanej nie od 1 lecz od 12 marca i w związku z tym dążyła do proporcjonalnego obniżenia na swoją korzyść wynagrodzenia ryczałtowego powódki za gotowość. Zdaniem Sądu Okręgowego pozwana jako zamawiający w rozważanym postanowieniu posłużyła się wieloznacznym sformułowaniem „w skali”, gdy tymczasem mogła kierując się zasadą przejrzystości zarówno wprost przewidzieć możliwość proporcjonalnego rozliczenia wynagrodzenia ryczałtowego w niepełnym miesiącu, jak i np. posłużyć się bliższym przedstawianemu przez pozwaną rozumieniu wyrażeniem „w stosunku miesięcznym” (które jako „w stosunku rocznym” znajduje zakorzenie także w przepisach k.c. o odsetkach, np. w art. 481 § 2¹ czy w art. 359 § 2¹ k.c.). Stwierdził Sąd Okręgowy, że ewentualną wątpliwość co do podpunktu 6.10. załącznika nr 1.2. do SIWZ należało rozstrzygać na korzyść powódki także dlatego, że ku rozumieniu tego postanowienia polegającym na tym, że przewiduje ona zapłatę za faktyczną liczbę dni gotowości w danym miesiącu, jednak nie większą niż 9 dni powódkę skłoniła sama pozwana udzielając odpowiedzi na pytania potencjalnych wykonawców 20 stycznia 2020 r. i w żaden sposób nie sygnalizując wówczas możliwości proporcjonalnego obniżenia tego limitu dni.

W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zgodnym z obiektywną wykładnią dokonaną stosownie do art. 65 k.c. sposobem rozumienia podpunktu 6.10. załącznika nr 1.2. do SIWZ (a w efekcie i poz. 8 załącznika nr 2.2.2. do SIWZ) jest to przedstawiane przez powódkę, a zgodnie z którym wynagrodzenie ryczałtowe powódce należało się w każdym miesiącu „akcji zima” za postawanie w gotowości kadrowej i sprzętowej za okres faktycznego pozostawania w tej gotowości w danym miesiącu, jednak za nie więcej niż 9 dni w danym miesiącu. Jednocześnie Sąd ten także uznał, że treść nawiązanego przez strony stosunku prawnego nie przewidywała wyjątku od tej zasady w postaci proporcjonalnego obniżenia maksymalnej liczby dni gotowości, za które należy się powódce wynagrodzenie, a co za tym idzie w każdym miesiącu – także niepełnym – miało to być wynagrodzenie za rzeczywistą, jednak nie większą niż 9 dni, liczbę dni pozostawania w gotowości do „akcji zima”. W efekcie uznał roszczenie powódki dochodzone w niniejszej sprawie za w całości uzasadnione, czemu dał wyraz w punkcie I. wyroku.

O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądzając je w wysokości określonej w § 2 tej jednostki redakcyjnej zgodnie z żądaniem pozwu, tj. od 15 maja 2020 r. jako od dnia następnego po wskazanym w fakturze VAT nr (...) zgodnie z umową terminie płatności przypadającym 14 maja 2020 r.

O kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy. Wskazał, że na poniesione przez powódkę koszty niezbędne do dochodzenia jej praw w łącznej wysokości 11.185 zł złożyła się opłata stosunkowa od pozwu w wysokości 5.768 zł zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wynagrodzenie jednego zawodowego pełnomocnika będącego radcą prawnym stosownie do art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. w wysokości 5.400 zł stosownie do § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Uznał też, że stosownie do art. 98 § 1¹ k.p.c. od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu z mocy samego prawa – bez potrzeby odrębnego ich zasądzenia – powódce należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone, do dnia zapłaty.

Pozwana Gmina wniosła apelację od tego wyroku zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzuciła: naruszenie prawa materialnego, a więc art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że z treści umowy nr (...) z dnia 11 marca 2020 roku oraz dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nie wynika, że wynagrodzenie za pozostawanie w gotowości kadrowej oraz sprzętowej należy się wykonawcy w wysokości proporcjonalnej do ilości dni świadczenia usługi w danym miesiącu; niewłaściwe zastosowanie polegające na nieuwzględnieniu reguł wykładni językowej, co doprowadziło do błędnego ustalenia przez Sąd I instancji, że z treści umowy nr (...) z dnia 11 marca 2020 roku oraz dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nie wynika, że wynagrodzenie za pozostawanie w gotowości kadrowej oraz sprzętowej należy się wykonawcy w wysokości proporcjonalnej do ilości dni świadczenia usługi w danym miesiącu; błędną wykładnię umowy nr (...) z dnia 11 marca 2020 roku oraz dokumentacji postępowania, polegającej na przyjęciu, że wynagrodzenie za pozostawanie w gotowości kadrowej oraz sprzętowej należy się wykonawcy w wysokości proporcjonalnej do ilości dni świadczenia usługi w danym miesiącu. Zarzuciła też naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, to jest art. 235⁽¹⁾ § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania powódki oraz świadka B. J., podczas gdy dowody te były nieprzydatne dla wykazania faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy; art. 235⁽¹⁾ § 1 pkt 11 k.p.c. w zw. z art. 458⁽¹¹⁾ k.p.c. poprzez dopuszczenie wskazanych dowodów, podczas gdy w postępowaniu gospodarczym strona ma obowiązek wykazywania faktów, z których wywodzi skutki prawne, tylko za pomocą dokumentu.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie zwrotu kosztów za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wniosła też o dopuszczenie dowodów z dokumentów na okoliczność przebiegu procedury badania oferty powódki w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Zagadnieniem niniejszej sprawy jest wykładnia postanowień umowy stron oraz dokumentów będących jej integralną częścią, dotyczących wynagrodzenia powodowej spółki za gotowość do oczyszczania i zimowego utrzymania terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś. począwszy od 12 marca 2020 roku.

Wbrew zarzutom apelacji, wskazującym na rzekome naruszenie przepisów postępowania cywilnego, nie można mieć zastrzeżeń do Sądu I instancji w zakresie zastosowania tych przepisów. W szczególności nie można zgodzić się ze skarżącą w sprawie kwestionowania dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z przesłuchania powódki oraz jej prokurenta. Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, dowody te służyć miały wykładni postanowień, których treść i znaczenie było w sprawie sporne. Prawidłowo Sąd ten stwierdził, że wykładnia umowy oraz samych oświadczeń woli składających się na jej treść, dokonywana na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. obejmuje fazę subiektywnego rozumienia znaczenia poszczególnych postanowień przez każdą ze stron umowy. Nie sposób rozpoznać tego rozumienia, choćby

jego symptomy zostały zasygnalizowane pisemnie, bez przeprowadzenia dowodów ze źródeł osobowych, zwłaszcza obejmujących zeznania osób, które brały udział w negocjowaniu, czy ustalaniu treści umowy, a także potwierdzających podpisem zawarcie umowy.

Oczywiście inną kwestią jest ocena tych dowodów, a także subsumpcja ich treści w aspekcie prawa materialnego. W tym zakresie Sąd Okręgowy przypisał zbyt duże znaczenie omawianym dowodom, traktując wyrażane przez świadka i przedstawiciela strony osobiste przekonanie w sprawie znaczenia spornych postanowień, jako wyraz pogłębionej, wszechstronnej i notyfikowanej pozwanej w chwili zawarcia umowy interpretacji umowy, choć tak przecież nie było. Przekonanie to było raczej wyrażaniem własnego interesu powódki w niniejszej sprawie, nie popartego pogłębioną argumentacją.

Przechodząc do postawionych w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego można je sprowadzić do jednego zarzutu, a więc nieprawidłowego zastosowania art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię wskazanych wyżej postanowień umownych, prowadzącego do przyjęcia, że ryczałtowe wynagrodzenie, którego górną wysokość stanowi suma dziennej stawki ryczałtu za 9 dni, należy się powódce również wówczas, gdy dotyczyć ma części miesiąca.

W tym zakresie stanowisko apelującego jest słuszne. Nie sposób zgodzić się z Sądem Okręgowym, że odnoszone do granic wynagrodzenia ryczałtowego za gotowość do oczyszczania i zimowego utrzymania terenów stanowiących własność Gminy Miasto Ś. sformułowanie „w skali miesiąca” jest wieloznaczne, a także z przeciwstawieniem tego pojęcia odmiennemu zdaniem Sądu Okręgowego pojęciu „w stosunku miesięcznym”. Nietrafne było powołanie się na regulacje kodeksowe posługujące się tym ostatnim zwrotem. Za zbyt daleko idące należy uznać wymaganie stosowania wyrażen, którymi posługuje się język prawny, do konstruowania treści umów, zwłaszcza gdy treść to operuje wyrażeniami synonimicznymi, w stosunku do języka prawa powszechnego.

W tej kwestii skarżący słusznie przytoczył językowe znaczenie pojęcia „w skali”, jako odpowiednika pojęcia „w stosunku”. Trafnie też przeciwstawił pojęcie zastosowane w umowie stron pojęciu „w miesiącu”, jako dopiero wówczas niezależniącemu granice ryczałtu od tego, czy gotowość ma być rozliczona w razie obowiązywania umowy w całym danym miesiącu, czy jedynie w jego części.

Mając na uwadze powyższe należy skonkludować, że nie miała miejsca w poddawanej wykładni umowie niejasność pojęcia, do którego odnosić należało wynagrodzenie ryczałtowe, o którym mowa, to zaś oznaczało, że wymóg kombinowanej wykładni umów zgodnie z art. 65 § 2 k.c. nie może sprzeciwiać się jej jasnemu brzmieniu (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2006 roku, III CSK 30/06). Gdyby rozumieć sporne postanowienie umowy tak jak przedstawił to Sąd I instancji, to nie miało by znaczenia dla prawa do 9 dniowego ryczałtu za gotowość, o której mowa, w jakiej części miesiąca obowiązywała umowa, byleby nie był to okres krótszy, niż 9 dni.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego nie prowadzi do wątpliwości w sprawie interpretacji umowy stron w omawianym zakresie odpowiedź pozwanej Gminy na pytanie jednego z oferentów w postępowaniu przetargowym, w wyniku którego ostatecznie wybrano ofertę powódki. Pytanie to w ogóle nie odnosiło się do spornego pojęcia, lecz do kwestii maksymalnych granic wynagrodzenia za gotowość, o której mowa, zaś odpowiedź nie odnosiła się do dylematu w sprawie granic wynagrodzenia, gdy umowa nie będzie dotyczyć całego miesiąca. Zwraca zresztą uwagę, co pominął Sąd Okręgowy, że także w odpowiedzi pozwanej, którą Sąd ten niesłusznie uznał za potwierdzającą rozumienie prezentowane przez powódkę, znalazło się stwierdzenie o zasadzie płatności za 9 dni „w skali miesiąca”, a nie „w każdym miesiącu”.

Nie sposób też zgodzić się z argumentacją Sądu Okręgowego, w aspekcie istoty sprawy, odnoszoną do okoliczności, w wyniku których umowa stron nie obejmowała całego miesiąca marca 2020 roku, a jedynie jego część. Powyższe nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W szczególności nie może wpływać na wykładnię umowy stron w omawianym zakresie.

Mimo powyższych ocen nie można uznać, że apelacja jest zasadna w całości. Strona pozwana niewłaściwie obliczyła stosunek ilości dni w miesiącu marcu 2020, przez które obowiązywała umowa stron, do długości, liczonego w dniach,

całego miesiąca. W ten sposób zamiast za 6 dni, które odpowiadają stosunkowi maksymalnego ryczału za gotowość w skali miesiąca, do ilości dni trwania umowy w ramach rozliczanego miesiąca, zapłaciła powódce wynagrodzenie za 5 dni. Wobec powyższego zaskarżony wyrok wymagał korekty, z jednej strony z uwzględnieniem rozumienia umowy w omawianym zakresie zgodnie ze stanowiskiem pozwanej, a z drugiej strony przez uwzględnienie niedopłaty, która nie sprzeciwia się temu rozumieniu, ale też uwzględnia właściwe rozliczenie należnego wynagrodzenia po prawidłowym zastosowaniu powołanej regulacji umownej. Zmiana zasądzenia, dokonana na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., dotyczy jedynie kwoty należności głównej, przy pozostawieniu stopy i rodzaju odsetek oraz wskazania dnia początkowego ich biegu. W pozostałej części apelację należało oddalić jak bezzasadną, na podstawie art. 385 k.p.c.

Rozstrzygnięcie powyższe powoduje zmianę stopnia wygrania sprawy przez każdą ze stron. Powyższe zostało uwzględnione w rozstrzygnięciach o kosztach procesu, zarówno za pierwszą, jak i za drugą instancję, przy zastosowaniu art. 100 k.p.c., poprzez wzajemne rozdzielanie kosztów. Zasądzenie odsetek od kosztów za II instancję znajduje podstawę w treści art. 98 § 1¹ k.p.c.

Leon Miroszewski